
Erhvervsudvikling i Ikast-Brande Kommune

Tendenser, specialisering og vækst

Marts 2025

Indhold

1. Forord og sammenfatning	3
2. Beskæftigelse og specialisering	7
3. Virksomhedsbestand	12
4. Iværksætteri	18
5. Vækstvirksomheder og eksport	28
6. Udvalgte initiativer	32

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

1

Forord og sammenfatning

Forord

Velkommen til den sjette udgave af Kommunerapporten om erhvervsudviklingen i Midtjylland. Rapporten giver et opdateret indblik i erhvervslivet i de 19 midtjyske kommuner og belyser de muligheder og udfordringer, der præger udviklingen.

Erhvervshus Midtjylland hjælper erhvervslivet med at skabe vækst og udvikling. For at kunne gøre dette bedst muligt er det vigtigt, at vi har en opdateret viden om de områder, som har betydning for virksomhedernes udvikling. Kommunerapporterne spiller en vigtig rolle i dette arbejde, da den giver os relevant data, som kan danne grundlag for fremtidige indsatser, der kan understøtte erhvervslivet både lokalt og regionalt.

Som tidligere vil årets kommunerapport indeholde kommenteret erhvervsstatistik. I år adskiller rapporten sig dog ved at indeholde nye indikatorer på iværksætteri - et højaktuelt emne. Der er fokus på de brancher med flest iværksættere, iværksætternes uddannelsesniveau samt andelen af kvindelige iværksættere, hvilket kan være med til at danne grundlag for endnu mere målrettede og tilpassede erhvervsfremmetiltag, som bedre imødekommer de konkrete behov.

Vi sætter stor pris på kommunernes bidrag til rapporten. Deres input er afgørende for at skabe et solidt fundament for videndeling og inspiration på tværs af kommuner. Dette samarbejde kan danne grobund for nye erhvervsstrategier, initiativer og partnerskaber, der styrker det lokale erhvervsliv og udnytter regionens mange potentialer.

Et tæt samarbejde mellem kommunerne, den lokale erhvervsservice og Erhvervshus Midtjylland er afgørende for en effektiv erhvervsfremmeindsats. Kommunerapporten skal fungere som et redskab til at fremme denne indsats og skabe et fælles overblik over regionale og tværkommunale

potentialer samt de mest presserende udfordringer.

I rapporten sammenlignes kommunernes udvikling med Region Midtjylland, resten af landet og en række sammenligningskommuner.

Sammenligningskommunerne er Syddjurs Kommune, Favrskov Kommune, Odder Kommune, Skanderborg Kommune og Hedensted Kommune.

Vi håber, at rapporten vil inspirere og bidrage til en fortsat stærk erhvervsudvikling i hele Midtjylland.

God læselyst!

Ib Lauritsen

Bestyrelsesformand, Erhvervshus Midtjylland

Helle Berthold Rosenberg

Direktør, Erhvervshus Midtjylland

Sammenfatning – erhvervspræstationer

Tabellen til højre sammenfatter Ikast-Brande Kommunes erhvervspræstationer i 2023 på en række nøgleområder. I tabellen er Ikast-Brande Kommune sammenlignet med hele Region Midtjylland og med andre kommuner i Danmark af samme type som Ikast-Brande Kommune (angivet ved et trafiklys).

Tabellen viser øverst, at Ikast-Brande Kommune i perioden 2018-23 har oplevet en vækst i den private beskæftigelse på næsten 10 pct., hvilket er højere end gennemsnittet for hele regionen.

Væksten kan i meget høj grad tilskrives store virksomheder med mindst 50 ansatte, der i gennemsnit er vokset med mere end 20 pct. Også en høj andel vækstvirksomheder og en høj overlevelsese-rate for nye virksomheder trækker op.

Ikast-Brande Kommune har også et stort og stigende antal virksomheder med eksport.

Omvendt er iværksætterraten beskeden sammenlignet med både regionen og tilsvarende kommuner. Der kan også observeres et betydeligt fald i antallet af iværksættere i kommunen.

	Ikast-Brande Kommune	Region Midtjylland	Sammenligning med andre oplandskommuner
 Jobvækst i den private sektor 2018-23	9,8 pct.	8,5 pct.	
 Iværksætterrata	3,5	3,8	
 Treårig overlevelsese-rate for nye virksomheder	62,0 pct.	57,3 pct.	
 Andel vækstvirksomheder	13,9 pct.	12,4 pct.	
 Andel eksportvirksomheder	22,6 pct.	20,4 pct.	
 Jobvækst i store virksomheder 2018-23	21,6 pct.	14,3 pct.	

Signaturforklaring:

Svageste tredjedel blandt oplandskommuner i Danmark

Midterste tredjedel blandt oplandskommuner i Danmark

Bedste tredjedel blandt oplandskommuner i Danmark

Sammenfatning – erhvervsstruktur

Oversigten til højre giver et samlet billede af Ikast-Brande Kommunes profil som erhvervskommune.

De største brancher i kommunen målt på antal jobs er elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri, engroshandel samt bygge & anlæg. De står til sammen for knapt 9.100 årsværk.

Den førstnævnte branche er også den mest specialiserede i Ikast-Brande Kommune, idet den fylder mere end fire gange så meget som i gennemsnitskommunerne. Der er også en stærk specialisering inden for engroshandel, der samtidig har realiseret en stor vækst de senere år.

Kommunens erhvervsliv er også kendetegnet ved mange store virksomheder – således udgør virksomheder med over 50 ansatte mere end halvdelen af de private arbejdspladser i kommunen.

Analysen giver også en profil af kommunens iværksættere. Den viser bl.a., at andelen af kvindelige iværksættere er lavere end i resten af regionen. Herudover fremgår det, at Ikast-Brande Kommune ser ud til at have den stærkeste iværksætterkultur i aldersgruppen 30-39 år.

De tre største brancher

1. Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri:	4.007 årsværk
2. Engroshandel:	3.508 årsværk
3. Bygge & anlæg:	1.559 årsværk

Andel kvindelige iværksættere

Ikast-Brande Kommune:	22,9 pct.
Region Midtjylland:	25,3 pct.

Top 3 specialiserede brancher

1. Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri:	4,5
2. Engroshandel:	2,3
3. Tekstil-, træ- og møbelindustri:	2,1

Andel beskæftigede i store og små virksomheder

Ikast-Brande Kommune	
Mikrovirksomheder (0-9 årsværk):	23 pct.
Store virksomheder (50+):	51 pct.
Region Midtjylland	
Mikrovirksomheder (0-9 årsværk):	30 pct.
Store virksomheder (50+):	39 pct.

Note: En specialisering på 1,0 svarer til, at en branche udgør en andel af den private beskæftigelse, der svarer til landsgennemsnittet.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

2

Beskæftigelse og specialisering

Dette afsnit giver et overblik over den private jobskabelse i Ikast-Brande Kommune og kortlægger kommunens erhvervs-profil.

På næste side vises udviklingen i den private beskæftigelse de senere år samt den kvartalsvise udvikling i 2024 for private lønmodtagere.

De efterfølgende sider går i dybden med kommunens erhvervsstruktur. Først vises, hvordan de private jobs er fordelt på brancher, og hvad jobudviklingen har været på brancheniveau. Derefter viser afsnittet, hvordan beskæftigelsen er fordelt på større og mindre virksomheder.

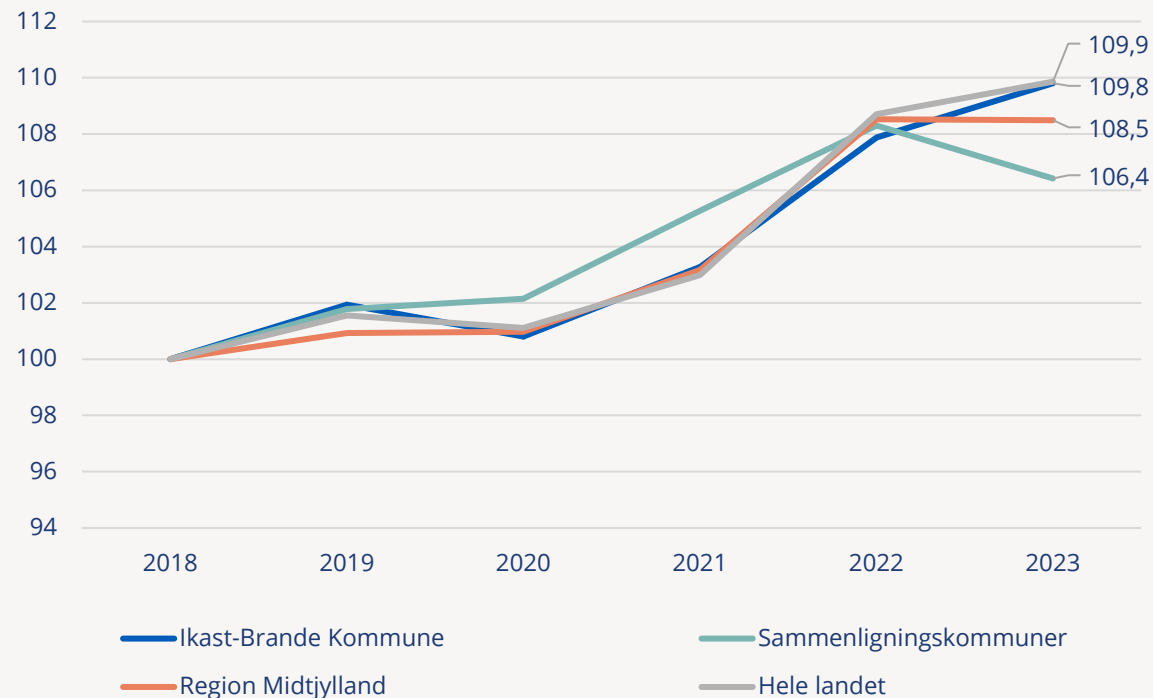
Stabil vækst i jobskabelsen siden 2020

Udviklingen i den private beskæftigelse er en sammenfattende indikator for erhvervspræstationerne på lokalt niveau, der afspejler den samlede effekt af en række underliggende indikatorer som iværksætteri, vækstvirksomheder, tiltrækning af virksomheder, konkurser, mv. Figur 2.1 sammenholder udviklingen i antallet af private fuldtidsbeskæftigede i Ikast-Brande Kommune med udviklingen i sammenligningskommunerne, hele Region Midtjylland og hele landet.

Det fremgår, at Ikast-Brandes udvikling i den private beskæftigelse stort set har fulgt udviklingen i hele regionen siden 2018, dog fortsatte stigningen i kommunen i 2023, hvor jobudviklingen bremsede op i regionen som helhed.

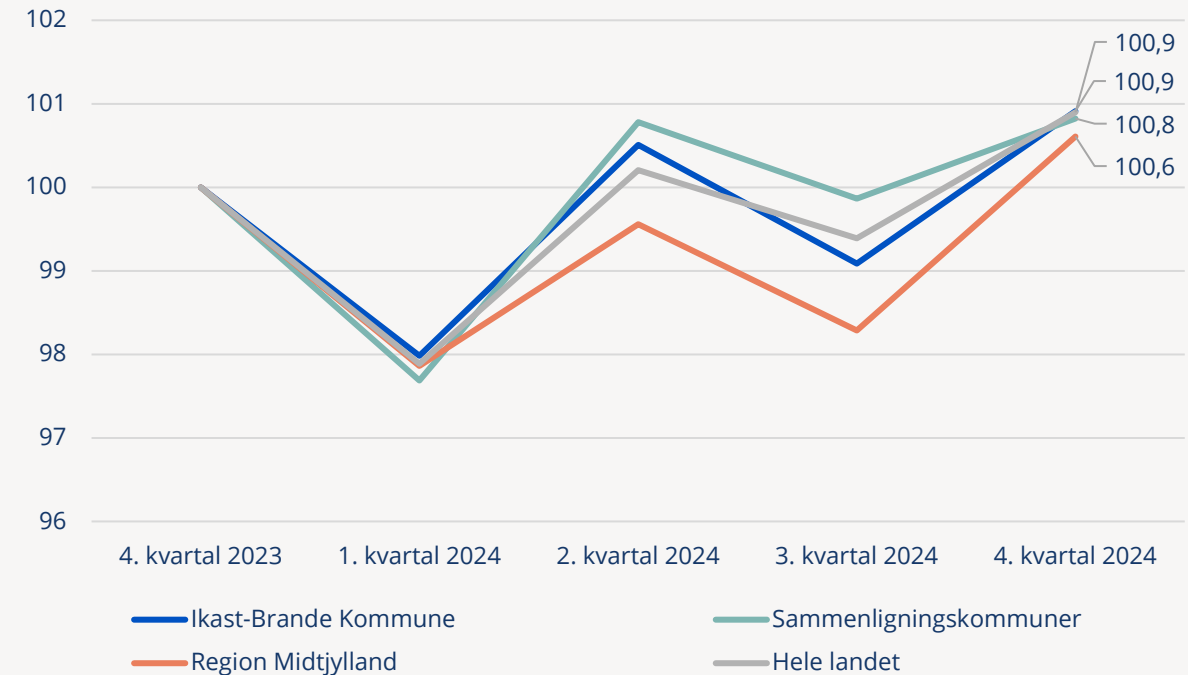
Figur 2.2 fokuserer på den kvartalsvise udvikling i beskæftigelsen det seneste år – belyst gennem antallet af privatansatte lønmodtagere. Figuren viser en mindre vækst, og at udviklingen i 2024 også har ligget tæt på det regionale gennemsnit.

Figur 2.1. Indeks for udvikling i privat fuldtidsbeskæftigelse (2018=100)

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

Figur 2.2. Indeks for udvikling i privatansatte lønmodtagere, 2024 (4. kv. 2023=100)

Kilde: IRIS Group på baggrund af jobindsats.dk. Beskæftigelsen i den private sektor er opgjort ved den samlede fuldtidsbeskæftigelse fratrukket branchen offentlig administration, undervisning og sundhed.

Jobvæksten er fordelt på mange brancher i Ikast-Brande Kommune

Tabel 2.1 giver et overblik over den private beskæftigelse og udviklingen heri i Ikast-Brande Kommune fordelt på brancher. Tabellen viser også de enkelte branchers erhvervsmæssige specialisering i Ikast-Brande Kommune i 2023. Det fremgår, at elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri samt engroshandel er de klart dominerende brancher med mere end 7.500 årsværk til sammen. Det fremgår også, at jobvæksten er fordelt på mange brancher, men at engroshandel nominelt har bidraget med flest nye jobs. Det er endvidere bemærkelsesværdigt, at en del brancher har haft større vækst end på landsplan. Blandt de større industrierhverv har fødevareindustrien i Ikast-Brande oplevet en lille tilbagegang.

Tabel 2.1. Antal private jobs, jobvækst 2018-23 samt erhvervsmæssig specialisering, fordelt på brancher

Branche	Antal fuldtidsjobs		Jobvækst, 2018-23 (pct.)	Jobvækst i hele landet, 2018-23 (pct.)	Specialisering, 2023
	2018	2023			
Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri	3.961	4.007	1%	10%	4,5
Engroshandel	3.001	3.508	17%	5%	2,3
Bygge & anlæg	1.352	1.559	15%	14%	0,9
Tekstil-, træ- og møbelindustri	9.61	1.104	15%	6%	2,1
Detailhandel	1.068	1.059	-1%	3%	0,6
Primære erhverv	828	927	12%	-3%	1,7
Transport	530	704	33%	10%	0,7
Fødevareindustri	656	630	-4%	7%	1,3
Operationel service	382	465	22%	7%	0,4
Kemisk industri, medicinalindustri og plast-, glas- og betonindustri	340	360	6%	16%	0,5
Hoteller og restauranter	219	342	57%	12%	0,4
Metalindustri	338	342	1%	-2%	1,0
Tele, it og information	121	316	160%	24%	0,4
Rådgivning og forskning	355	300	-15%	22%	0,2
Undervisning	247	296	20%	7%	0,8
Sundhedsvæsen	214	256	19%	24%	0,6
Kultur og fritid	186	237	28%	16%	0,8
Ejendomshandel	273	235	-14%	3%	0,6
Andre serviceydelser	185	210	13%	7%	0,4
Finansiering og forsikring	196	185	-6%	8%	0,2
Velfærdsinstitutioner	154	170	10%	12%	0,4
Erhvervsservice	119	95	-20%	8%	0,3
Råstof og energi, mv.	111	73	-34%	24%	0,4
Forlag, tv og radio	63	37	-41%	13%	0,1
I alt	15.862	17.417	10%	10%	

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik. Note: En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at branchens andel af kommunens private beskæftigelse er større end i resten af landet. Hvis specialiseringsgraden er under 1, fylder branchen mindre i kommunen end i resten af landet eller en gennemsnitskommune. Tal markeret med rød angiver, at væksten har været negativ. Værdierne for metalindustri samt Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri er estimeret.

Meget stærk specialisering inden for elektronik-, maskin- og transport-middelindustri

Figuren til højre giver en grafisk illustration af Ikast-Brande Kommunes erhvervsmæssige specialisering og udvikling. Den fokuserer på de brancher, der fylder mest beskæftigelsesmæssigt i kommunen, jf. tabel 2.1 på forrige side.

Det fremgår, at kommunen har en meget stærk specialisering inden for elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri (fx Siemens Gamesa, KK Wind Solutions og Niebuhr Gears).

Samtidig fremgår det tydeligt, at engroshandel har været den store jobskaber, og at den øvrige jobvækst er fordelt på mange brancher.

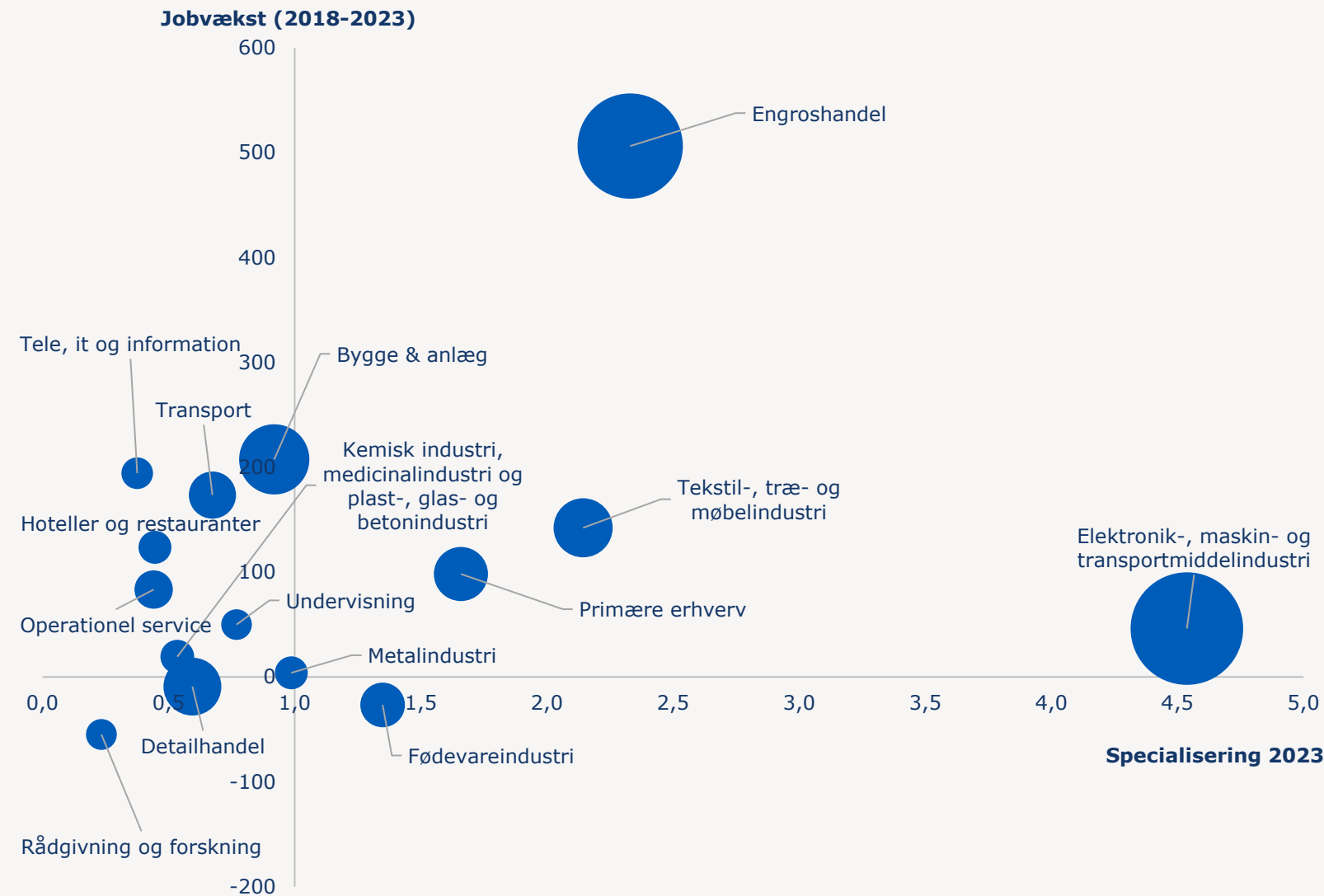

Figuren viser den erhvervsmæssige specialisering og udvikling.

Branchernes betydning i kommunen er belyst gennem tre indikatorer:

- Cirklernes diameter illustrerer størrelsen af hver branche målt på antal fuldtidsbeskæftigede i 2023.
- Placeringen langs figurens x-akse viser branchens specialiseringsgrad. En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at branchens andel af den private beskæftigelse er større end i resten af landet.
- Placeringen langs y-aksen viser udviklingen i antal fuldtidsbeskæftigede 2018-23. Dvs. om branchen har haft vækst eller tilbagegang.

Figur 2.3. Ikast-Brande Kommunes erhvervsmæssige specialisering samt jobvækst, opdelt på brancher

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik. Note: Figuren omfatter de 15 største brancher i kommunen.

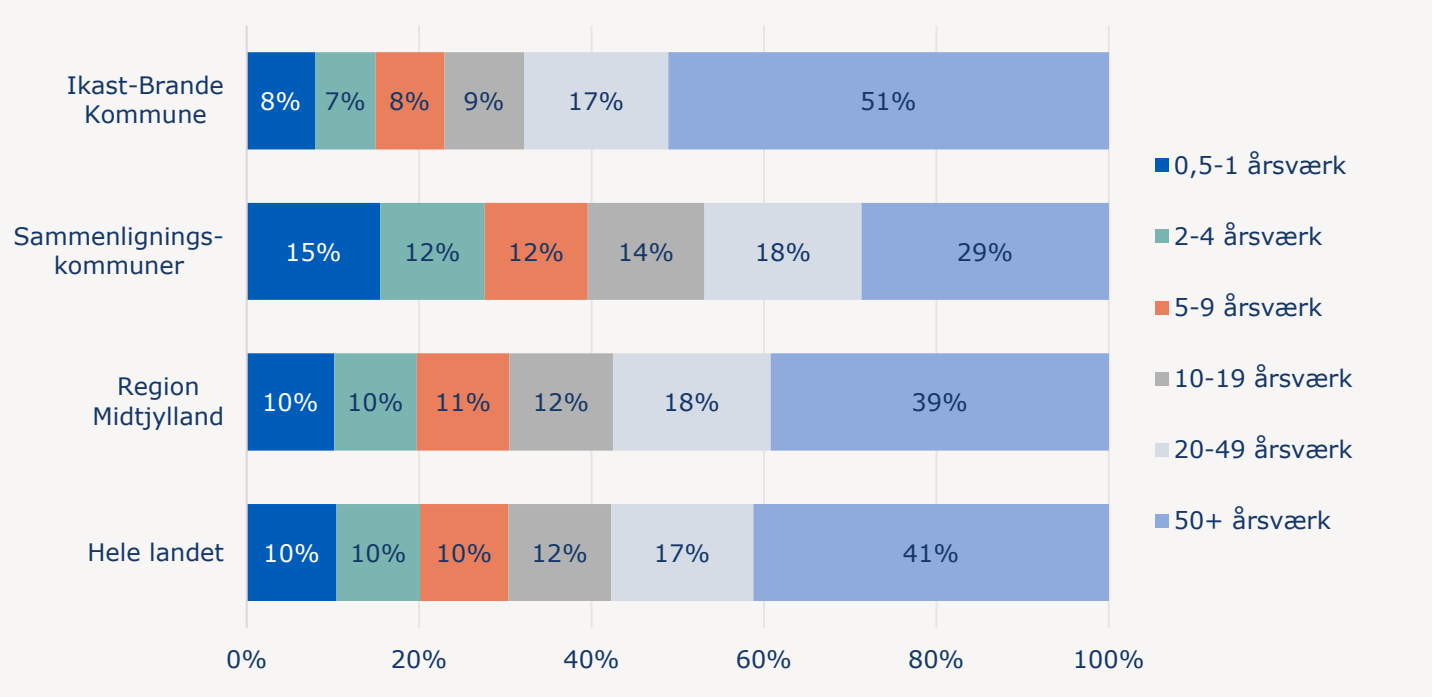
Store virksomheder står for mere end 50 procent af de private jobs i kommunen

Figuren og tabellen neden for giver et billede af virksomhedsstrukturen i Ikast-Brande Kommune. Figur 2.4 viser, hvor meget henholdsvis mindre og større virksomheder udgjorde af den private beskæftigelse i 2023, mens tabel 2.2 viser, om de forskellige størrelseskategorier har haft vækst eller tilbagegang i perioden 2018-23.

Figuren viser, at de store virksomheder med mindst 50 årsværk udgør over halvdelen af den private fuldtidsbeskæftigelse i Ikast-Brande Kommune mod 29 pct. i sammenligningskommunerne og ca. 40 pct. i hele regionen. Samtidig står de mindre virksomheder med under 10 årsværk for en betydelig lavere andel af den private beskæftigelse i Ikast-Brande Kommune end i resten af regionen og hele landet.

Herudover viser tabel 2.2, at jobvæksten 2018-23 også har været stærk i Ikast-Brande Kommune for de større virksomheder, mens det modsatte gør sig gældende for virksomheder med 2-49 ansatte.

Figur 2.4. Fordeling af private fuldtidsbeskæftigelse efter størrelsen af den virksomhed, de arbejder i, 2023

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort på arbejdssteder.

Tabel 2.2. Jobudvikling 2018-23 for private virksomheder opdelt på størrelsesgrupper

Størrelse	Ikast-Brande Kommune	Region Midtjylland
0,5-1 årsværk	6,4%	2,8%
2-4 årsværk	-9,2%	-5,8%
5-9 årsværk	0,2%	2,4%
10-19 årsværk	-8,0%	6,4%
20-49 årsværk	5,5%	14,1%
50+ årsværk	21,6%	14,3%
Alle virksomheder	9,8%	8,5%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort på arbejdssteder. Udvikling i antal jobs er opgjort på baggrund af gruppernes samlede fuldtidsbeskæftigelse i henholdsvis 2018 og 2023.

3

Virksomhedsbestand

Dette afsnit kigger nærmere på Ikast-Brande Kommunes virksomheder.

Først gennemgår afsnittet, hvordan virksomhederne er fordelt på brancher, og om antallet af virksomheder er stigende eller faldende i de enkelte brancher.

Dernæst vises udviklingen i omfanget af tilflyttende og fraflyttende virksomheder, og hvordan tilflyttere og fraflyttere er fordelt på sektorer og størrelsesgrupper.

Til sidst viser afsnittet data for omfanget af konkurser i kommunen.

Vækst i virksomhedsbestanden inden for byggeri

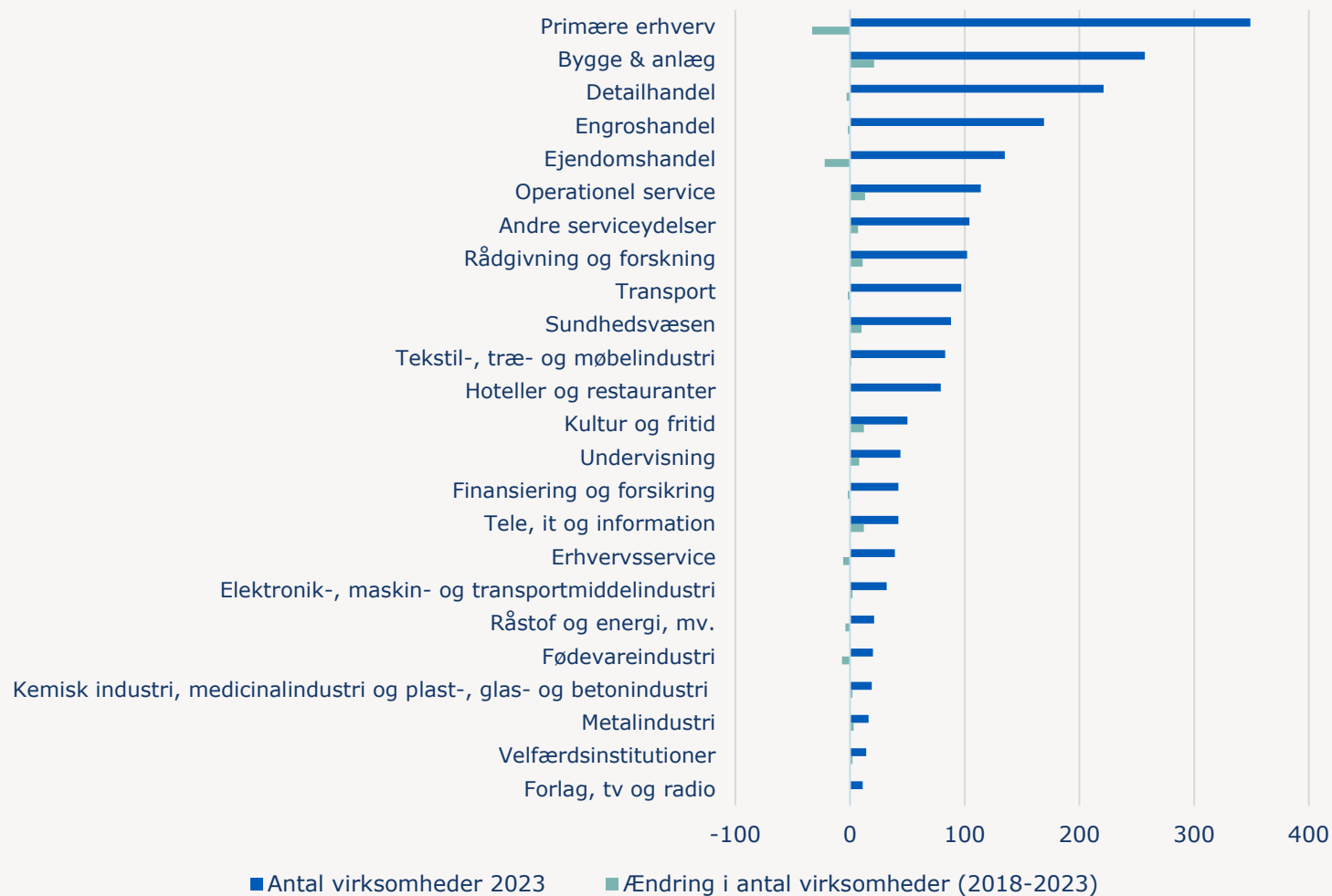
Der eksisterede ved udgangen af 2023 i alt 2.148 reelle virksomheder (arbejdssteder med mindst ét halvt årsværk) i Ikast-Brande Kommune. Det er en stigning på 1 pct. siden 2018.

Figuren viser, at antallet af virksomheder er klart størst inden for primære erhverv, bygge & anlæg samt handel. Virksomhedsbestanden er dog faldet i landbruget.

Ud over bygge & anlæg kan også operationel service, rådgivning, kultur, undervisning og it tælle flere virksomheder i Ikast-Brande i 2023 end i 2018.

Figur 3.1. Antal private virksomheder 2023 samt vækst i antal virksomheder 2018-23, opdelt på brancher

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

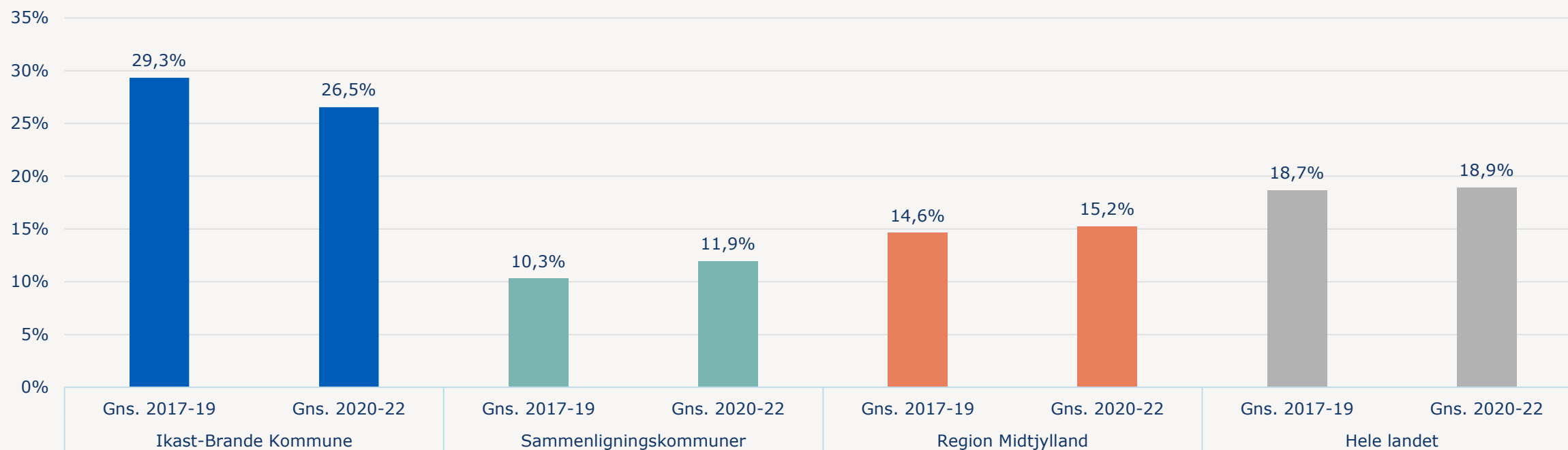
Note: Virksomheder er opgjort på arbejdsstedsniveau. Tabellen medtager kun virksomheder, der lever op til Danmarks Statistiks minimumskrav for at være en reel virksomhed (aktivitet, der svarer til et halvt årsværk i den pågældende branche).

Mere end hver fjerde er ansat i virksomheder under udenlandsk ejerskab

En indikator for erhvervslivets internationalisering er omfanget af virksomheder, der har udenlandske ejere. Derudover kan udenlandsk ejerskab have betydning for beskæftigelse, investeringer og den lokale erhvervsstruktur. Figur 3.2 viser, hvor stor en andel af de privat beskæftigede, der er ansat i virksomheder under udenlandsk ejerskab.

Det fremgår, at Ikast-Brande Kommune målt på denne indikator har et meget internationalt erhvervsliv, idet mere end hver fjerde af de privatansatte i kommunen arbejder i en udenlandsk ejet virksomhed. Der er dog modsat resten af regionen og landet sket et mindre fald de seneste år.

Figur 3.2. Udenlandsk ejede virksomheders andel af den private beskæftigelse, 2017-19 & 2020-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

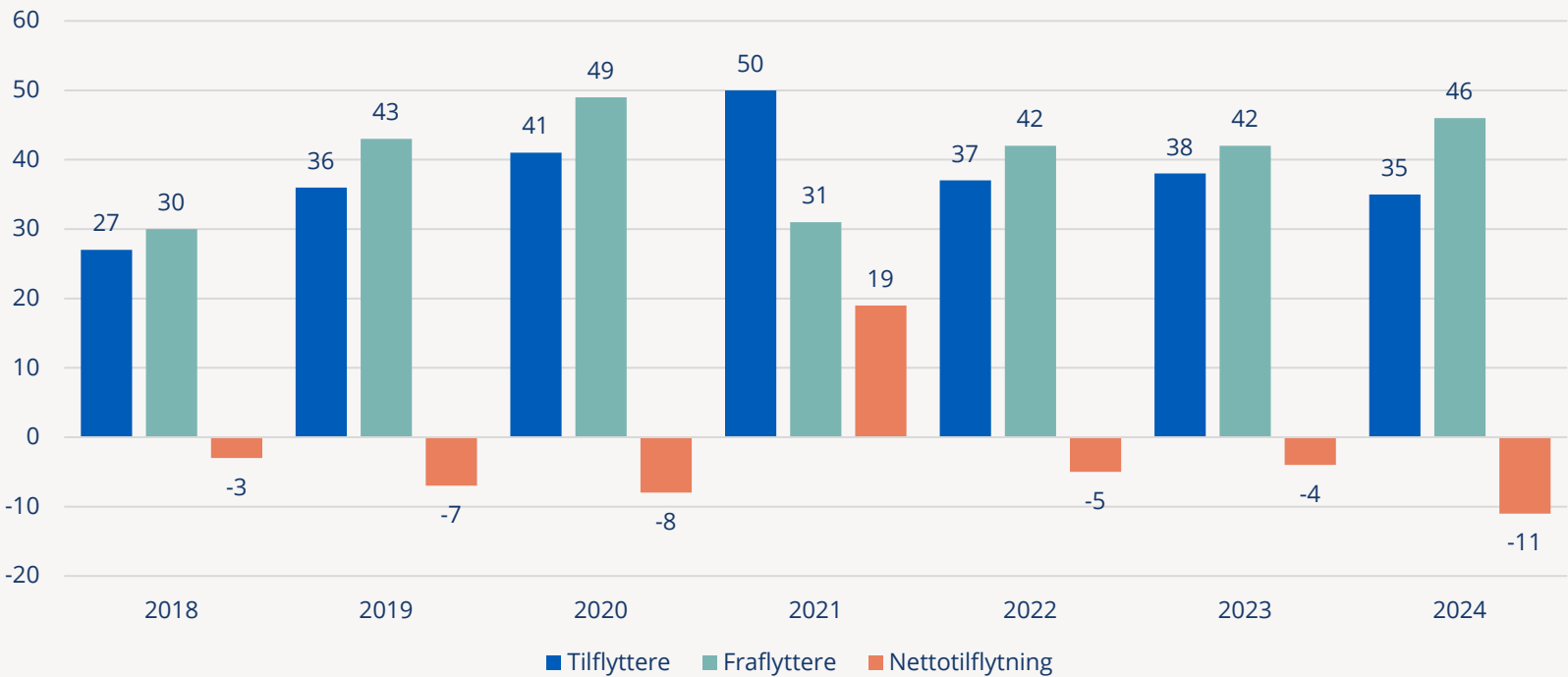
Note: Opgjort på arbejdssteder og beskæftigede personer. Arbejdsstedernes nationalitet er baseret på virksomhedernes ejerskabsforhold. Virksomheder defineres som udenlandsk ejet, hvis en udenlandsk ejer direkte eller indirekte besidder mere end 50 pct. af egenkapital eller aktionernes stemmerettigheder

Nettofraflytning af virksomheder i 2024

Et andet pejlemærke for erhvervsvilkårene i en kommune er forholdet mellem til- og fraflytninger af virksomheder. Figur 3.3 viser udviklingen i både til- og fraflytninger samt nettotilflytningen (tilflytninger fratrukket fraflytninger) til Ikast-Brande Kommune i perioden 2018-24.

I hele perioden flyttede der 264 virksomheder til Ikast-Brande Kommune, mens der fraflyttede 283 virksomheder. Det svarer til en nettofraflytning på 19 virksomheder set over hele perioden. Det fremgår også, at 2024 var det år, hvor der har været størst nettofraflytning, mens 2021 omvendt var kendetegnet ved en betydelig nettotilflytning.

Figur 3.3. Til- og fraflytning af virksomheder i Ikast-Brande Kommune, 2018-24

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra cvr-registeret.
Note: Opgjort på baggrund af arbejdssteder med beskæftigelse på flyttetidspunktet.

Opgørelse af til- og fraflyttede virksomheder

Analysen af til- og fraflyttede virksomheder er baseret på et særudtræk fra CVR-registeret.

Analysen er afgrænset til arbejdssteder, der på flytningstidspunktet har beskæftigede lønmodtagere. Det vil sige større virksomheder, der flytter en afdeling til kommunen indgår i opgørelsen.

Opgørelserne om beskæftigelse er baseret på virksomhedens indberetninger til Skattestyrelsens eIndkomstregister.

Virksomhedsejere i fx enkeltmandsvirksomheder, der ikke udbetaler løn til sig selv, indgår dermed ikke i opgørelsen.

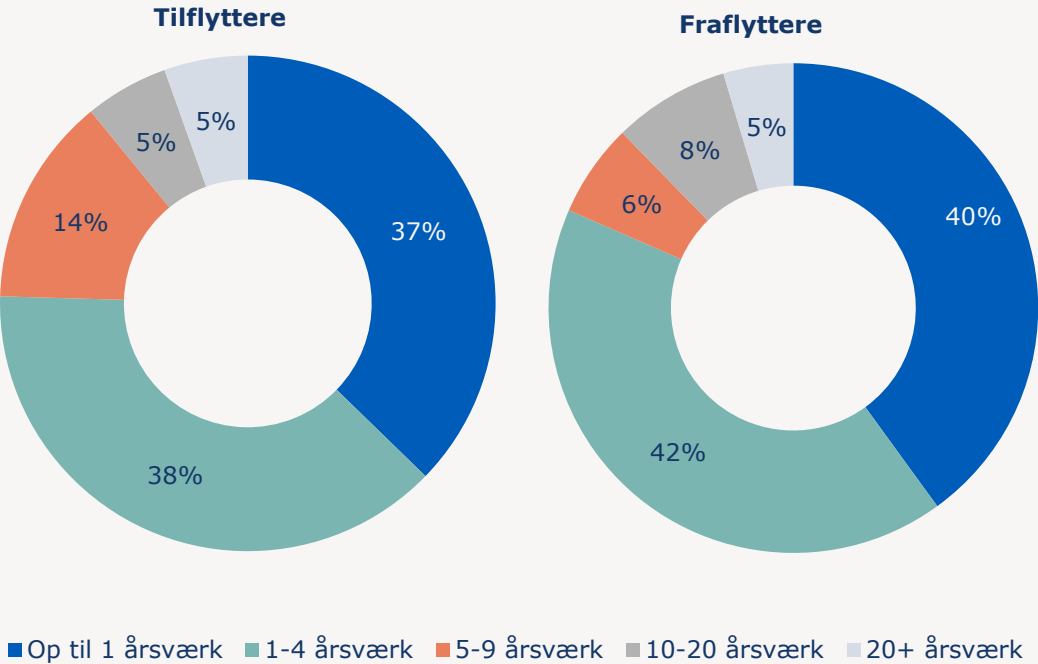
Opgørelsen adskiller sig fra de månedlige til- og fraflyttelister på kommunalt niveau ved kun at fokusere på arbejdssteder med beskæftiget lønmodtagere.

Nettoflytning af industrivirksomheder

Figur 3.4 viser forskelle mellem til- og fraflyttede virksomheder i Ikast-Brande Kommune, når det gælder virksomhedernes størrelse. Det fremgår, at der i perioden 2022-24 ikke var den store forskel i til- og fraflytternes fordeling på størrelsesgrupper.

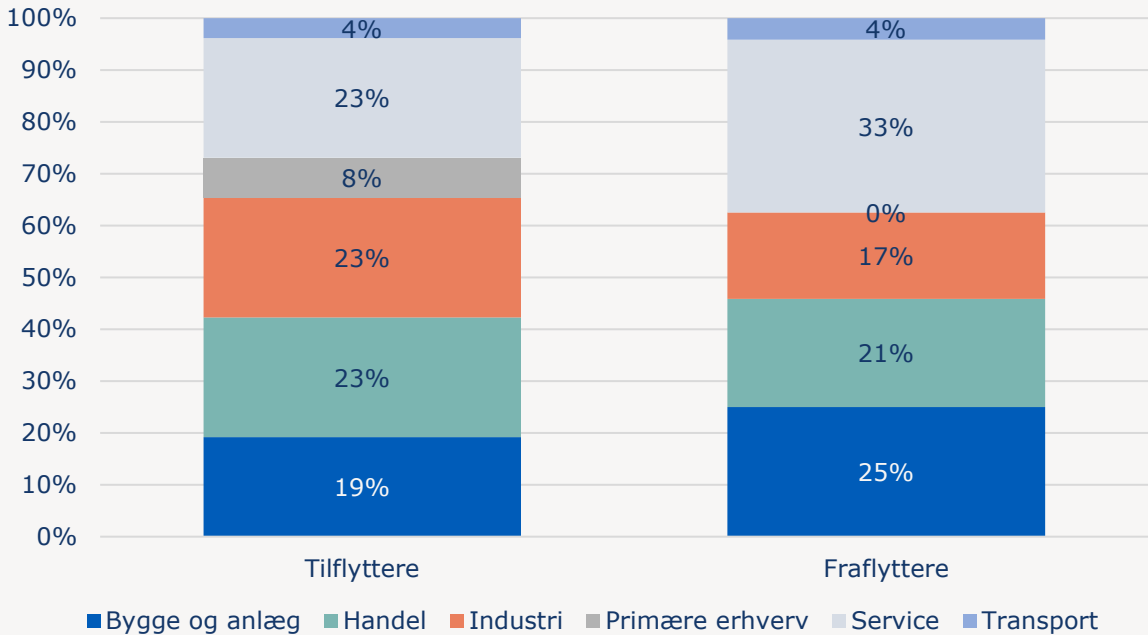
Figuren til højre giver et billede af, hvordan til- og fraflytterne fordeler sig på hovedsektorer, idet figuren fokuserer på virksomheder med mindst fem fuldtidsansatte for at sætte fokus på virksomheder, hvis til- og fraflytning har stor betydning for udviklingen i den lokale beskæftigelse. Det fremgår, at service fyldte relativt meget blandt fraflyttere holdt op mod tilflyttende virksomheder. Det modsatte gør sig gældende for industri og primære erhverv.

Figur 3.4. Til- og fraflyttede virksomheder fordelt på størrelsesgrupper, 2022-24

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra cvr-registeret.
Note: Opgjort på baggrund af arbejdssteder med beskæftigelse på flyttetidspunktet.

Figur 3.5. Til- og fraflyttede virksomheder fordelt på sektorer, Ikast-Brande Kommune, 2022-24

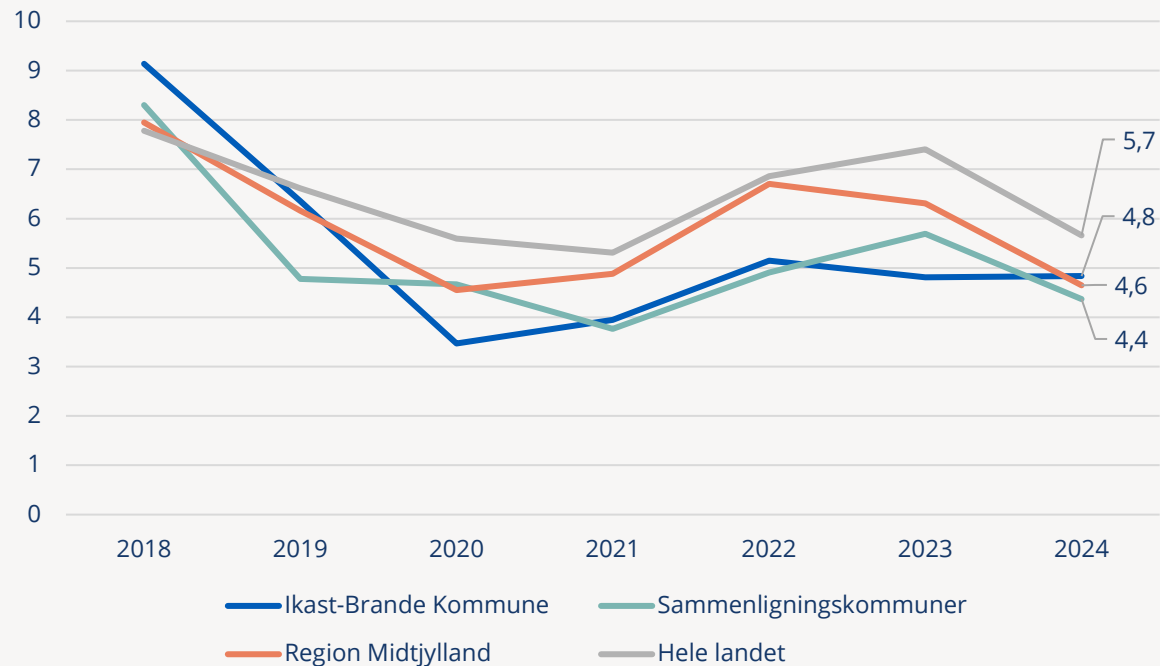
Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra cvr-registeret.
Note: Opgjort på baggrund af arbejdssteder med mindst 5+ fuldtidsbeskæftigede på flyttetidspunktet.

Relativt få konkurser i Ikast-Brande Kommune

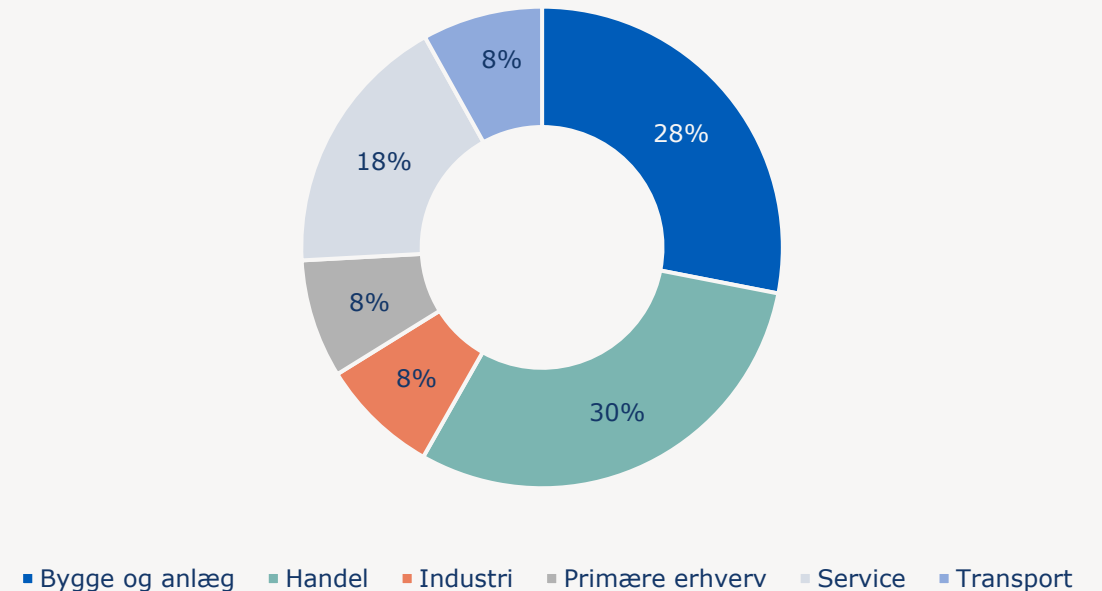
En indikator for afvikling og frafald af virksomheder er omfanget af konkurser. Figur 3.6 viser udviklingen i omfanget af konkurser – opgjort som antal konkurser pr. 1.000 virksomheder. Det fremgår, at Ikast-Brande siden 2019 har ligget på eller lidt under det regionale gennemsnit, samt at andelen af konkurser i kommunen har ligget på et konstant niveau siden 2022.

Endelig viser figur 3.7, hvordan konkurserne i kommunen i perioden 2022-24 fordeler sig på hovedsektorer. Som det fremgår, har der været flest konkurser inden for bygge & anlæg samt handel.

Figur 3.6. Udvikling i antal konkurser pr. 1.000 virksomheder, 2018-24

Figur 3.7. Konkurs i Ikast-Brande Kommune fordelt på sektorer, 2022-24

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Konkurs er opgjort for virksomheder med ansatte og/eller en omsætning på mindst en mio. kr.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

4

Iværksætteri

Dette afsnit sætter fokus på iværksætteri i Ikast-Brande Kommune.

Den første del af afsnittet viser iværksætterraten, og hvordan den har udviklet sig siden 2018. Derefter vises hvor stor en andel af de nye virksomheder, der overlever, og hvordan de udvikler sig målt på årsværk.

Den sidste del af afsnittet går i dybden med iværksætternes fordeling på brancher, køn og alder.

Beskeden iværksætterrate

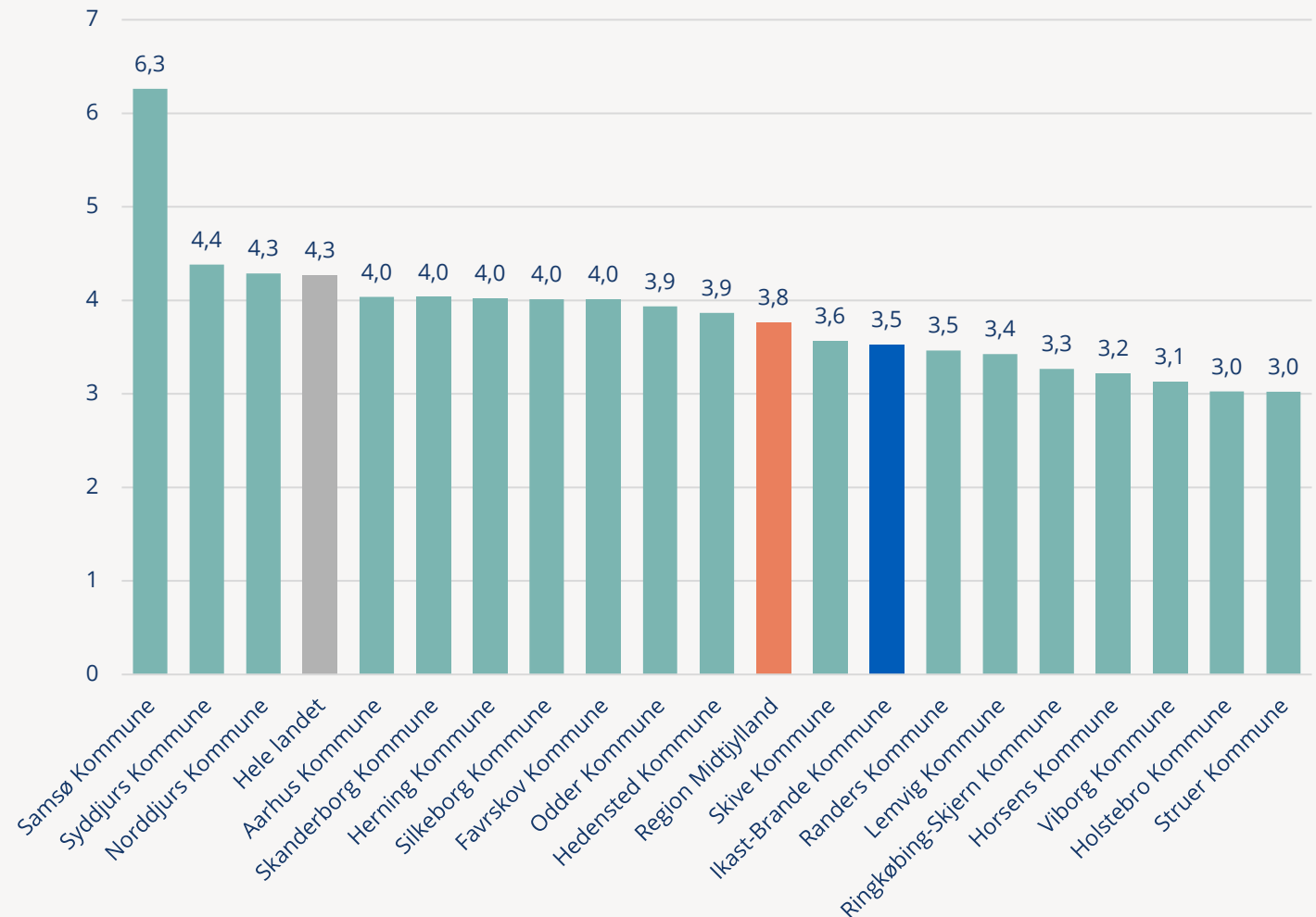
Nye virksomheder og iværksættere spiller en vigtig rolle for fornyelse, dynamik, innovation og jobskabelse i erhvervslivet.

Figuren til højre viser iværksætterraten (andelen af nye virksomheder sat i forhold til befolkningen i den erhvervsaktive alder) i 2023 i de midtjyske kommuner.

Det fremgår, at iværksætteraktiviteten i Ikast-Brande ligger lidt under regionsgennemsnittet og noget under landsgennemsnittet.

Generelt er iværksætterraten lav i den vestlige del af regionen. I den anden ende af skalaen skiller Samsø Kommune og kommunerne på Djurs sig ud med en høj iværksætterrate.

Figur 4.1. Iværksætterraten i de midtjyske kommuner, 2023

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Iværksætterraten er opgjort som antal nye virksomheder pr. 1.000 personer i arbejdsstyrken (15-64 årige). Tallene kan ikke sammenlignes direkte med tidligere års kommunerapporter, der viste etableringsraten (antal nye virksomheder ift. samlet virksomhedsbestand). Vi anvender i denne rapport iværksætterraten, der er et bedre mål for iværksætterkulturen i en kommune.

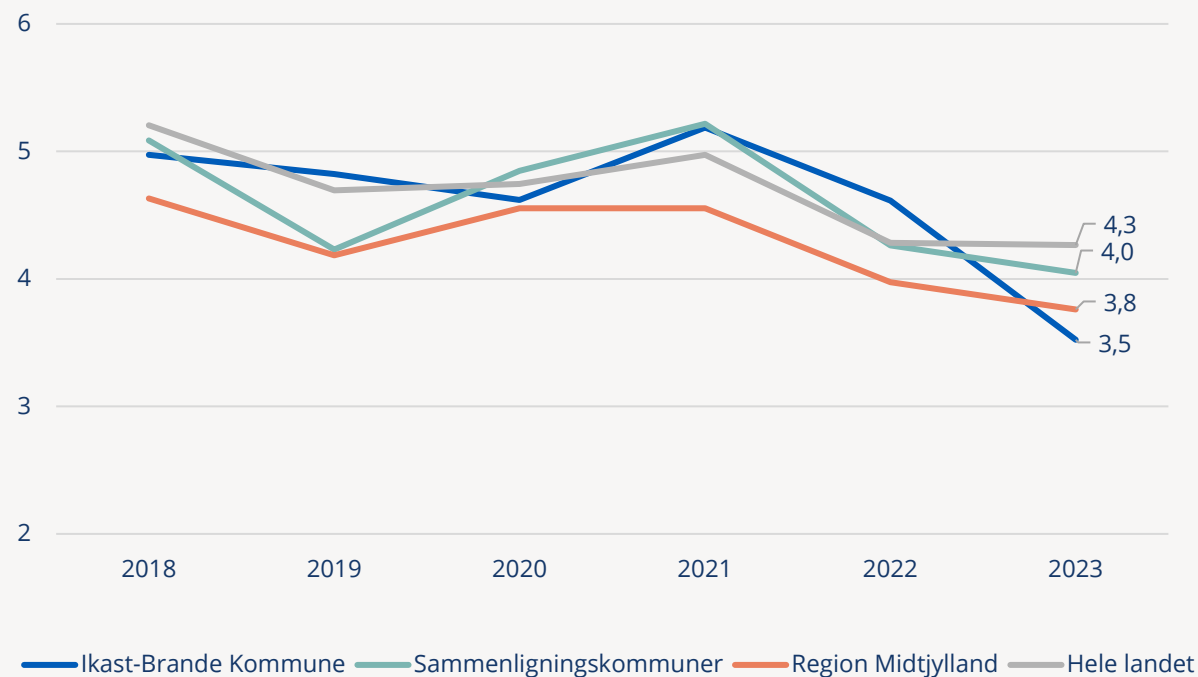
Stort fald i iværksætteraktiviteten i Ikast-Brande

Figur 4.2 viser udviklingen i iværksætterraten i perioden 2018-23 for Ikast-Brande Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet.

Siden 2021 er antallet af iværksættere faldet på både lands- og regionsplan – en udvikling, der bl.a. kan skyldes det stigende renteniveau og usikkerhed knyttet til inflation og geopolitisk ustabilitet.

Det gælder også i Ikast-Brande Kommune, hvor faldet endda har været kraftigere end i resten af landet. På to år er iværksætterraten i kommunen således faldet med 1,7 procentpoint.

Figur 4.2. Udvikling i iværksætterraten, 2018-23

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Iværksætterraten er opgjort som antal nye virksomheder i året sat i forhold til arbejdsstyrken (15-64 årige).

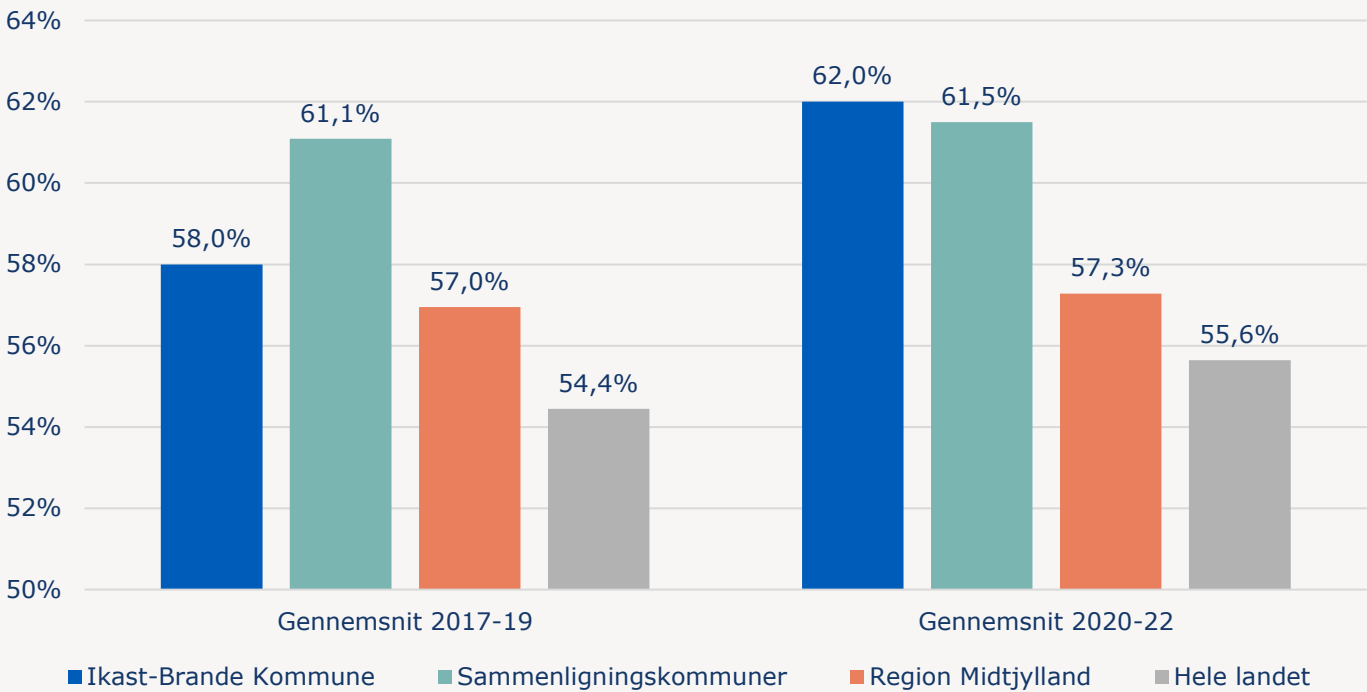

Stigende overlevelsese rate blandt nye virksomheder i Ikast-Brande

En vigtig indikator for iværksættervilkårene i en kommune er overlevelsese raten. Det vil sige andelen af nye virksomheder, der formår at fastholde en væsentlig økonomisk aktivitet efter, at de er etableret. Figur 4.3 viser de gennemsnitlige overlevelsese raten tre år efter etablering for to perioder. Det fremgår, at overlevelsese raten i Ikast-Brande Kommune er steget en smule, og at den i 2020-22 lå betydeligt over det regionale gennemsnit.

En anden indikator for iværksættervilkårene er de overlevende virksomheders evne til at skabe værdi og arbejdspladser. Tabel 4.1 viser det gennemsnitlige antal jobs i overlevende iværksættervirksomheder tre år efter etableringsåret. Der er igen vist gennemsnittet for to perioder. Både på regions- og landsplan ses en tendens til, at væksten er en smule mindre i den sidste periode, hvilken kan hænge sammen med den økonomiske afmatning i nogle brancher under corona-krisen. Iværksætterne i Ikast-Brande Kommune har i begge perioder haft en gennemsnitlig jobvækst, der ligger tæt på regions- og landsgennemsnittet.

Figur 4.3. Overlevelsese raten (tre år efter etablering), opdelt på to perioder

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Tabel 4.1. Gennemsnitligt antal fuldtidsjobs tre år efter etablering, opdelt på to perioder

Jobskabelse pr. virksomhed	Gns. 2017-2019	Gns. 2020-2022
Ikast-Brande Kommune	2,2	1,9
Sammenligningskommuner	1,8	1,9
Region Midtjylland	2,1	1,8
Hele landet	2,2	2,0

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik
Note: Kolonnen for 2017-19 består af virksomheder etableret i 2014-16, mens kolonnen for 2020-22 består af virksomheder etableret i 2017-19.

Iværksætternes fordeling på branche ligner landsgennemsnittet

For den enkelte kommune kan det endvidere være interessant at se nærmere på inden for hvilke brancher, der etableres nye virksomheder. Tabel 4.2 viser de nye virksomheders fordeling på brancher i perioden 2022-23 og sammenligner med det øvrige land og regionen som helhed.

Af tabellen fremgår, at iværksætternes fordeling på brancher i Ikast-Brande Kommune ligner landstallet. Dog er der i kommunen relativt mange iværksættere inden for finansiering, forsikring og ejendomme samt bygge & anlæg, mens det modsatte gør sig gældende for vidensservice.

Tabel 4.2. Nye virksomheders fordeling på brancher, gennemsnit for 2022-23

Branche	Ikast-Brande Kommune	Sammenligningskommuner	Region Midtjylland	Hele landet
Finansiering, forsikring og ejendomme	19%	18%	15%	12%
Bygge og anlæg	16%	14%	14%	13%
Vidensservice	10%	16%	15%	17%
Operationel service	9%	6%	7%	9%
Private velfærdsinstitutioner og kultur	8%	10%	11%	10%
Landbrug, skovbrug, fiskeri, råstof, forsyning og andre serviceydelser	7%	7%	8%	8%
Transport	7%	4%	5%	6%
Information og kommunikation	6%	6%	7%	9%
Detailhandel	5%	8%	6%	6%
Hoteller og restauranter	5%	4%	6%	6%
Engroshandel	4%	3%	3%	3%
Industri	4%	4%	4%	3%
I alt	100%	100%	100%	100%

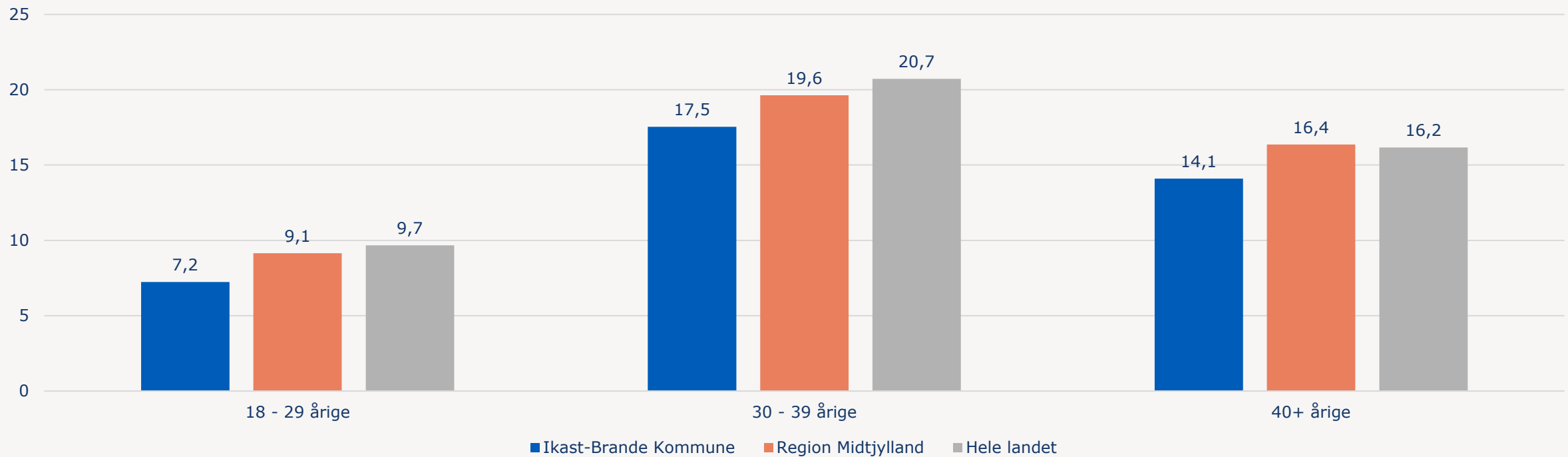
Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Virksomheder med uoplyst branche er ikke medtaget.

Beskeden iværksætteraktivitet i alle aldersgrupper

Figuren neden for belyser de aldersopdelte iværksætterrater. Den viser antallet af iværksættere i tre aldersgrupper over en treårig periode (2021-23) sat i forhold til antallet af borgere i de pågældende aldersgrupper i samme periode. Derved skabes et billede af, i hvilken aldersgruppe iværksætteraktiviteten er højest, og hvordan kommunen afviger fra lands- og regions-gennemsnittet inden for hver aldersgruppe.

Figuren viser for det første, at iværksætteraktiviteten er størst blandt de 30-39 årige. Samtidig viser den, at den lidt lavere iværksætteraktivitet i Ikast-Brande Kommune (holdt op mod resten af regionen og hele landet) slår igennem i alle aldersgrupper.

Figur 4.4. Antal iværksættere 2021-23 pr. 1.000 indbyggere, opdelt på aldersgrupper

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Figuren er baseret på de fulde stifterteams bag iværksættervirksomhederne. Antal iværksættere er opgjort samlet for den treårige periode pr. 1.000 borgere i den pågældende aldersgruppe, hvor antallet af borgere er opgjort som et gennemsnit for de tre år. For gruppen 40+ er kun medtaget borgere under 70 år.

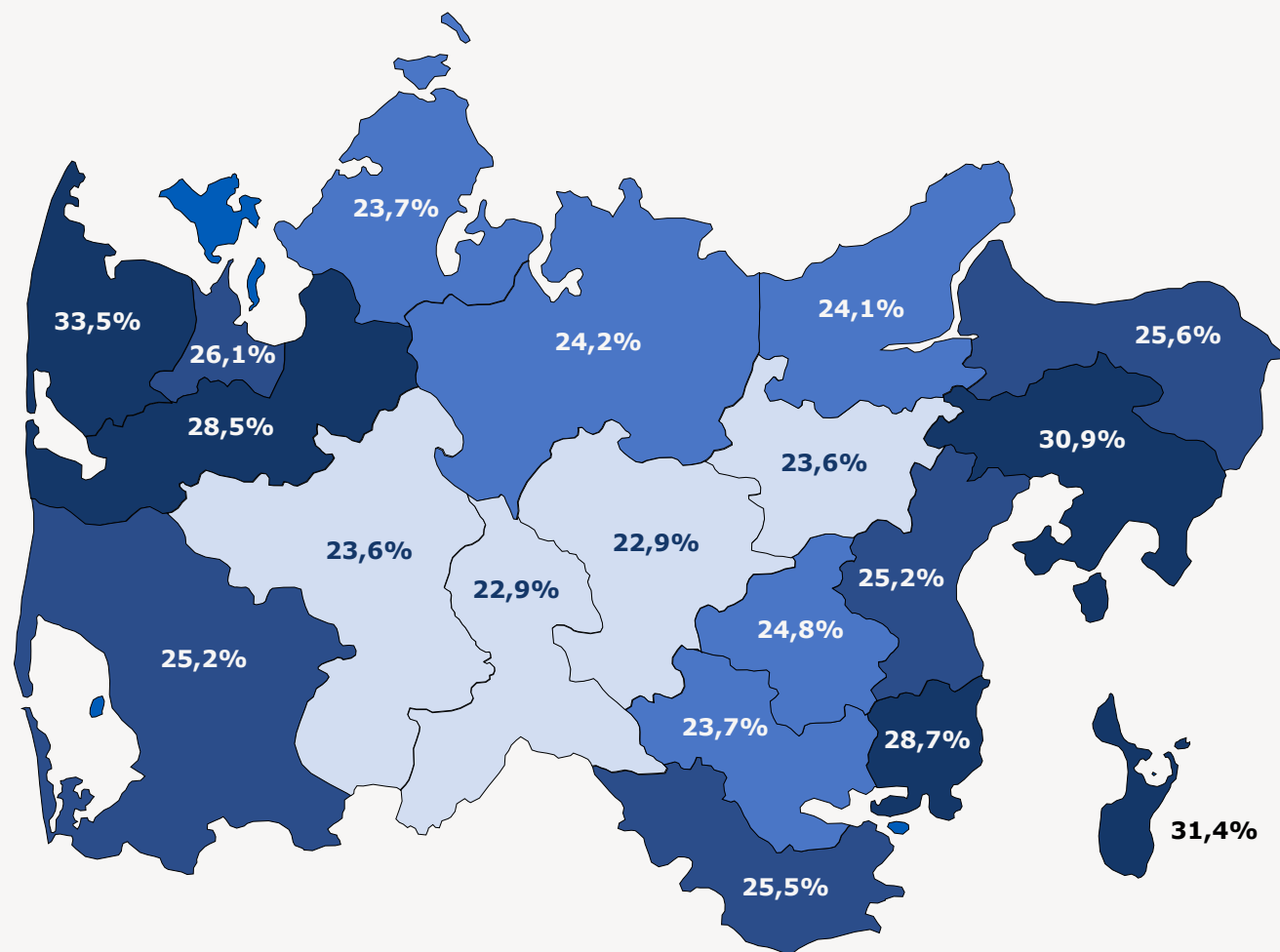
Andelen af kvindelige iværksættere varierer på tværs af de midtjyske kommuner

På landsplan er kun ca. en fjerdedel af alle iværksættere kvinder. Det kan skyldes en række barrierer som større usikkerhed på egne evner, et mere beskedent forretningsnetværk, vanskeligere adgang til finansiering og en større bekymring om work-life balance. Det er faktorer, som der kan arbejdes med lokalt i forhold til at støtte og motivere kvinder med interesse for iværksætteri.

Figur 4.5 viser for alle midtjyske kommuner andelen af iværksættere, der var kvinder i perioden 2021-23. Samlet set var andelen af kvindelige iværksættere 25,3 pct. i Region Midtjylland mod 26,3 pct. på landsplan i denne periode.

Som det fremgår, er der betydelige forskelle på tværs af de midtjyske kommuner. Lemvig Kommune topper med en andel på 33,5 pct., mens Ikast-Brande Kommune sammen med Silkeborg Kommune ligger i bunden med en andel på 22,9 pct.

Figur 4.5. Andel kvindelige iværksættere i de midtjyske kommuner, gennemsnit for 2021-23

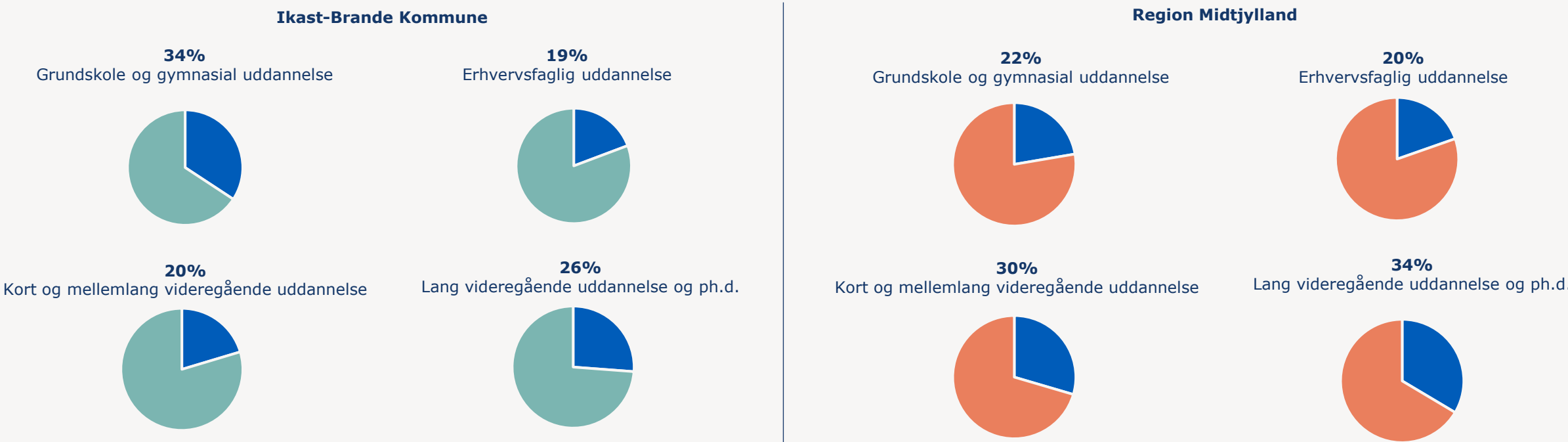
Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note Andelen af kvindelige iværksættere er baseret på de fulde stifterteams bag virksomhederne.

Mange kvindelige iværksættere i Ikast-Brande har ikke en erhvervs-kompetencegivende uddannelse

Forholdet mellem mandlige og kvindelige iværksættere varierer noget på tværs af uddannelsesbaggrund. Det er belyst i figurerne neden for, der viser andelen af kvindelige iværksættere i perioden 2021-23 fordelt efter uddannelsesniveau i Ikast-Brande Kommune og for regionen som helhed.

Som det fremgår, er andelen af kvindelige iværksættere i Region Midtjylland højest blandt personer med en videregående uddannelse, mens den er lavest for personer med en erhvervsfaglig uddannelse. Figuren viser, at Ikast-Brande på dette område skiller sig ud med den højeste andel kvindelige iværksættere blandt personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse. Omvendt er andelen af kvindelige iværksættere med en videregående uddannelse relativt lav.

Figur 4.6. Andel kvindelige iværksættere opdelt på uddannelsesniveau, 2021-23

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik
Note: Andelen af kvindelige iværksættere er baseret på det fulde stifterteam bag virksomheden.

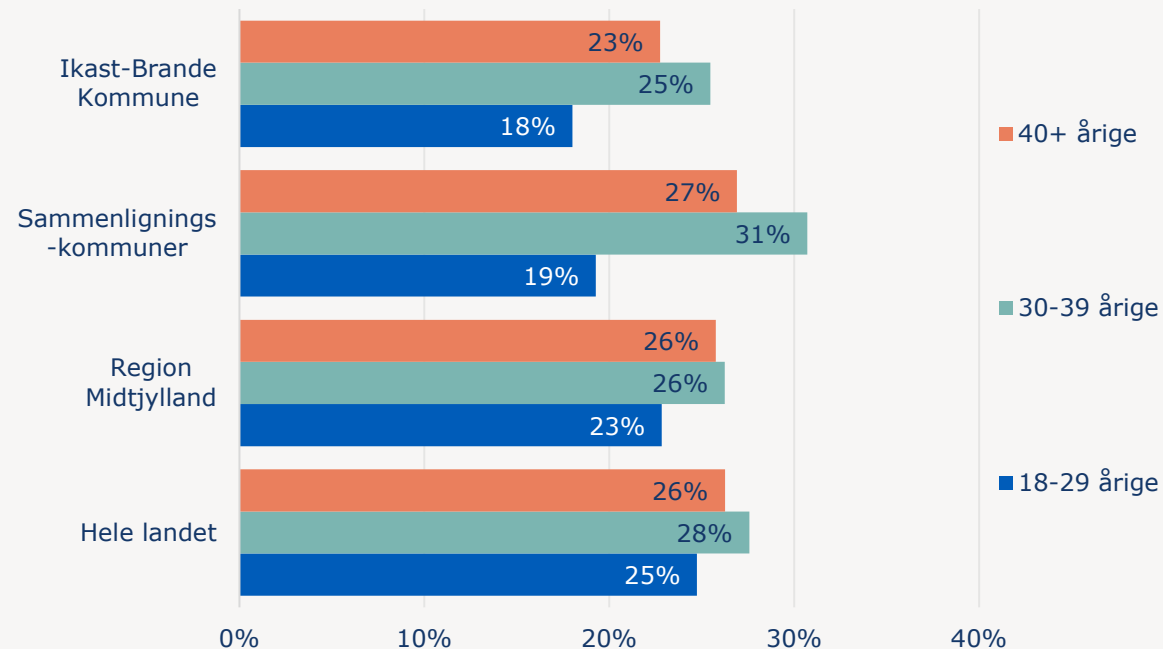
Størst iværksætteraktivitet blandt kvinder i alderen 30-39 år

Et andet interessant perspektiv på lokalt iværksætteri er iværksætternes alder. Iværksætterlysten samt barrierer og usikkerhed knyttet til at starte virksomhed kan variere med alderen.

Derfor viser figur 4.7 andelen af kvindelige iværksættere i forskellige aldersgrupper i henholdsvis Ikast-Brande Kommune, sammenligningskommunerne, regionen som helhed og hele landet.

Det fremgår, at Ikast-Brande i forhold til resten af regionen især halter efter i den yngste og den ældste aldersgruppe.

Figur 4.7. Andel kvindelige iværksættere opdelt på aldersgrupper, gennemsnit for 2021-23

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

Note: Andelen af kvindelige iværksættere er baseret på det fulde stifterteam bag virksomheden.

Udvikling i andel kvindelige iværksættere i midtjyske kommuner

Tabel 4.3 viser andelen af kvindelige iværksættere i tre tidsperioder. Top 5 er fremhævet i alle tre perioder.

Det fremgår, at mange de samme kommuner går igen i top-5 over de højeste andele kvindelige iværksættere. Samsø Kommune ligger i top-5 i alle perioder, mens Lemvig Kommune, Syddjurs Kommune, Odder Kommune og Holstebro Kommune er at finde i top-5 i to perioder.

Der er dog også udsving. Fx er Lemvig Kommune gået fra en lav andel kvindelige iværksættere i 2015-17 til en høj andel i de seneste to perioder. Silkeborg Kommune er den eneste kommune, hvor andelen af kvindelige iværksættere har været faldende fra periode til periode. Samlet er andelen på regionsplan steget fra 24,0 pct. til 25,3 pct.

Tabel 4.3. Andel kvindelige iværksættere i de midtjyske kommuner, gennemsnit for 2015-17, 2018-20 & 2021-23

Kommune	2015-17	2018-20	2021-23
Lemvig Kommune	17,4%	27,5%	33,5%
Samsø Kommune	36,3%	26,9%	31,4%
Syddjurs Kommune	26,9%	26,0%	30,9%
Odder Kommune	27,9%	18,6%	28,7%
Holstebro Kommune	24,8%	27,3%	28,5%
Struer Kommune	23,7%	23,9%	26,1%
Norddjurs Kommune	24,6%	27,0%	25,6%
Hedensted Kommune	24,3%	24,1%	25,5%
Aarhus Kommune	23,3%	24,5%	25,2%
Ringkøbing-Skjern Kommune	25,2%	28,6%	25,2%
Skanderborg Kommune	25,5%	26,4%	24,8%
Viborg Kommune	21,9%	21,3%	24,2%
Randers Kommune	24,3%	20,4%	24,1%
Skive Kommune	22,6%	23,7%	23,7%
Horsens Kommune	25,1%	21,4%	23,7%
Favrskov Kommune	24,4%	25,2%	23,6%
Herning Kommune	21,4%	20,9%	23,6%
Ikast-Brande Kommune	24,5%	26,0%	22,9%
Silkeborg Kommune	25,9%	25,2%	22,9%
Region Midtjylland	24,0%	24,2%	25,3%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note Andelen af kvindelige iværksættere er baseret på de fulde stifterteams bag virksomhederne.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

5

Vækstvirksomheder og eksport

Det sidste afsnit går i dybden med, hvordan kommunens virksomheder formår at skabe vækst og eksport.

Først belyses udviklingen i andelen af vækstvirksomheder og vækstvirksomhedernes fordeling på sektorer.

Derefter kigger afsnittet nærmere på, hvor mange virksomheder der har eksport, og hvordan den samlede eksportværdi blandt kommunens eksporterende virksomheder har udviklet sig.

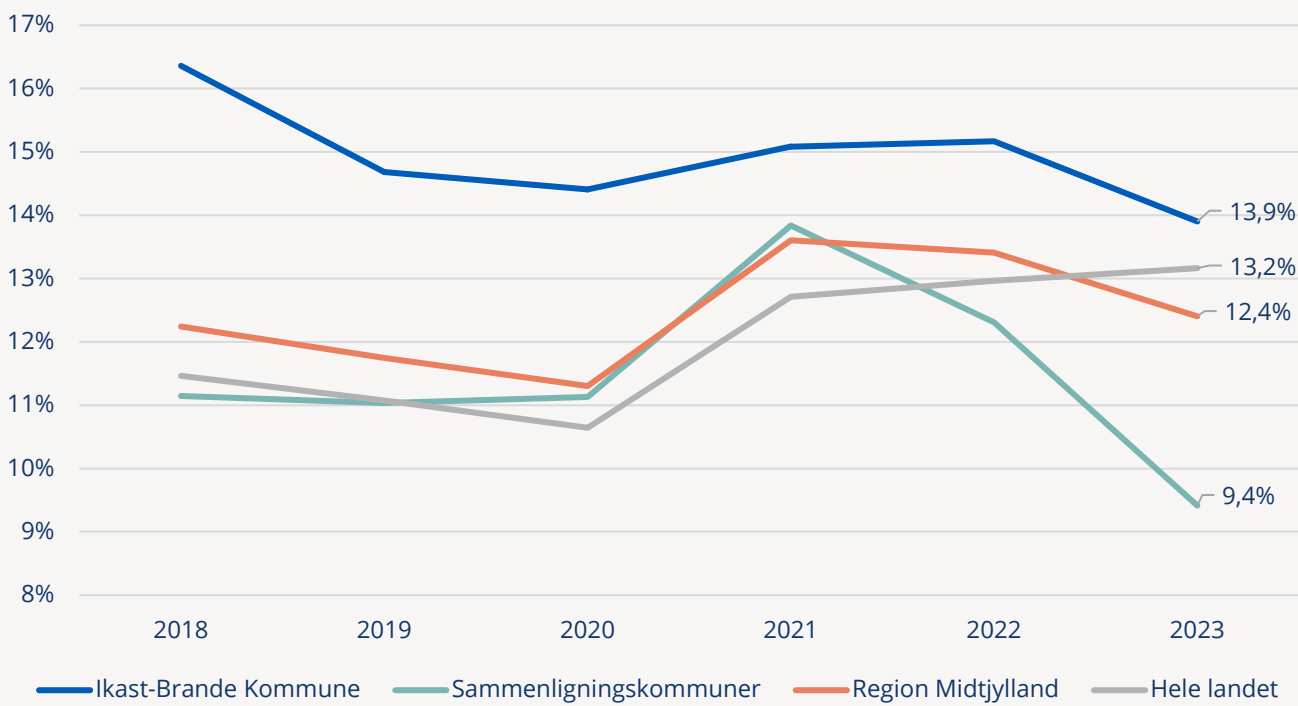
Stor andel vækstvirksomheder i Ikast-Brande Kommune

Figur 5.1 viser hvor stor en andel af kommunens virksomheder, der kan karakteriseres som vækstvirksomheder. Den viser således udviklingen i andelen af vækstvirksomheder siden 2018 holdt op mod sammenligningskommunerne, regionen som helhed og hele landet.

Det fremgår, at Ikast-Brande Kommune gennem hele perioden har dannet ramme om en højere andel vækstvirksomheder end i resten af regionen og det øvrige land. Det seneste år er der dog sket et lille fald, så forspringet til landsgennemsnittet er indsnævret noget.

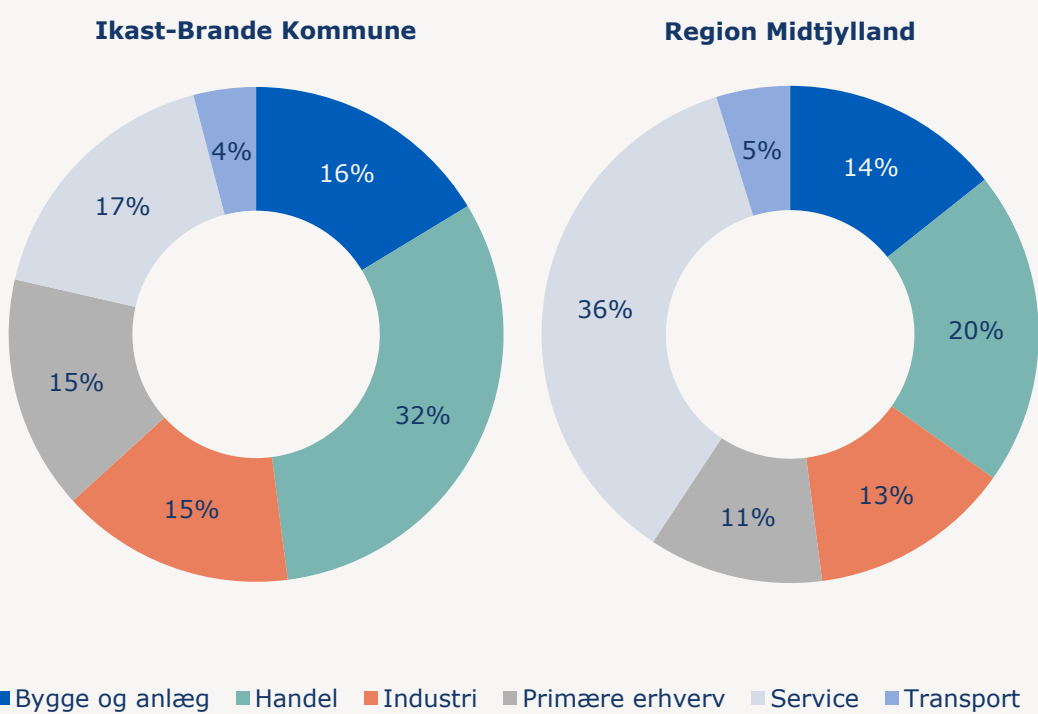
Figur 5.2 viser endvidere, at handelsvirksomheder dominerede blandt kommunens vækstvirksomheder i 2023, mens der omvendt var en lav andel vækstvirksomheder inden for servicebranchen sammenlignet med regionen som helhed.

Figur 5.1. Udvikling i andel virksomheder, der er vækstvirksomheder, 2018-23

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Vækstvirksomheder har haft en omsætningsvækst på mindst 10 pct. de seneste tre år og en absolut vækst på mindst 3 mio. kr. i samme periode.
Analysen omfatter kun virksomheder med mindst to fuldtidsårsverk i starten af den treårige opgørelsesperiode.

Figur 5.2. Fordeling af vækstvirksomheder på sektorer, 2023

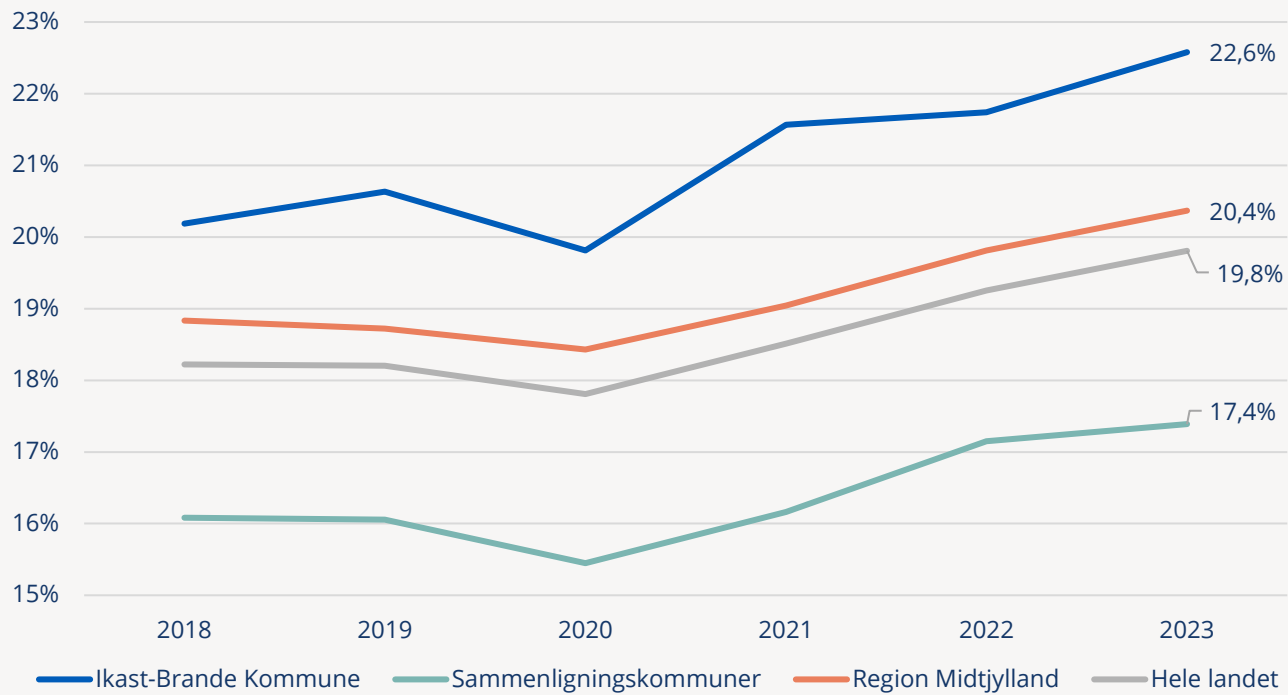
Stor stigning i andelen af virksomheder med eksport

Eksportvirksomheder er en væsentlig drivkraft for vækst og jobskabelse, og de bidrager i høj grad til både den lokale og regionale værdiskabelse. Figur 5.3 viser udviklingen i andelen af virksomheder med eksport fra 2018-23, mens figur 5.4 viser eksportvirksomhedernes fordeling på hovedsektorer i Ikast-Brande Kommune og Region Midtjylland under ét.

Figuren til venstre viser, at andelen af eksportvirksomheder er steget med ca. tre procentpoint i kommunen siden 2020. På denne indikator ligger Ikast-Brande Kommune endvidere betydeligt over sammenligningskommunerne og noget over regions- og landsgennemsnittet.

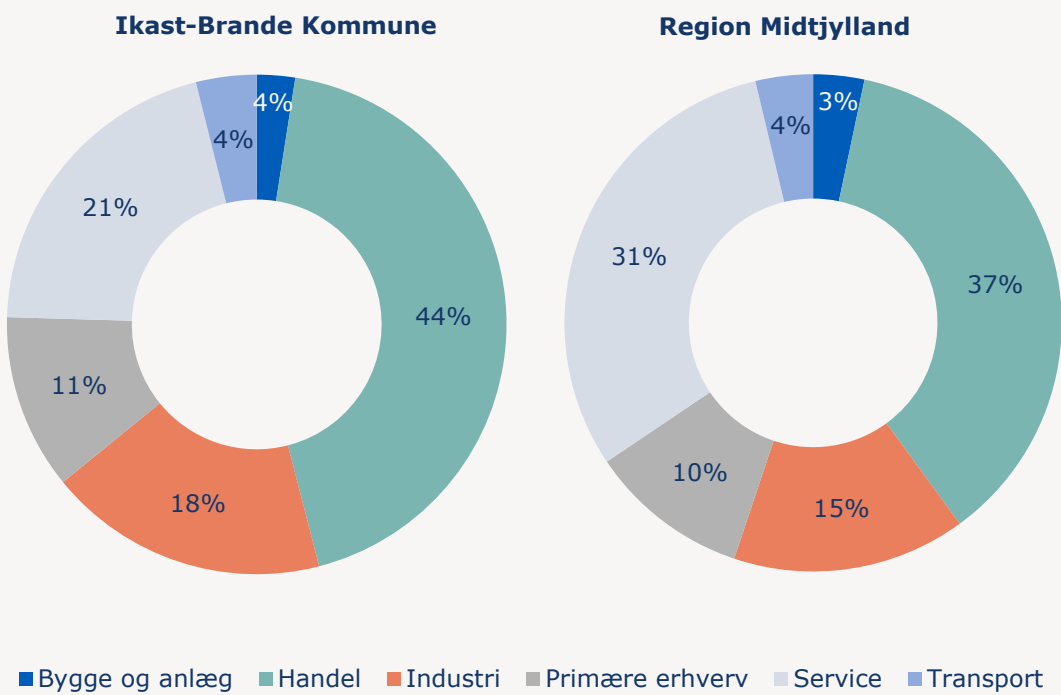
Også på dette område dominerer handelssektoren, når der sammenlignes med resten af regionen. Der er også relativt mange industrivirksomheder med eksport i Ikast-Brande Kommune, mens servicevirksomheder kun udgør 1/5 af kommunens eksporterende virksomheder.

Figur 5.3. Udvikling i andel virksomheder, der har eksport, 2018-23

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

Figur 5.4. Fordeling af eksportvirksomheder på sektorer, 2023

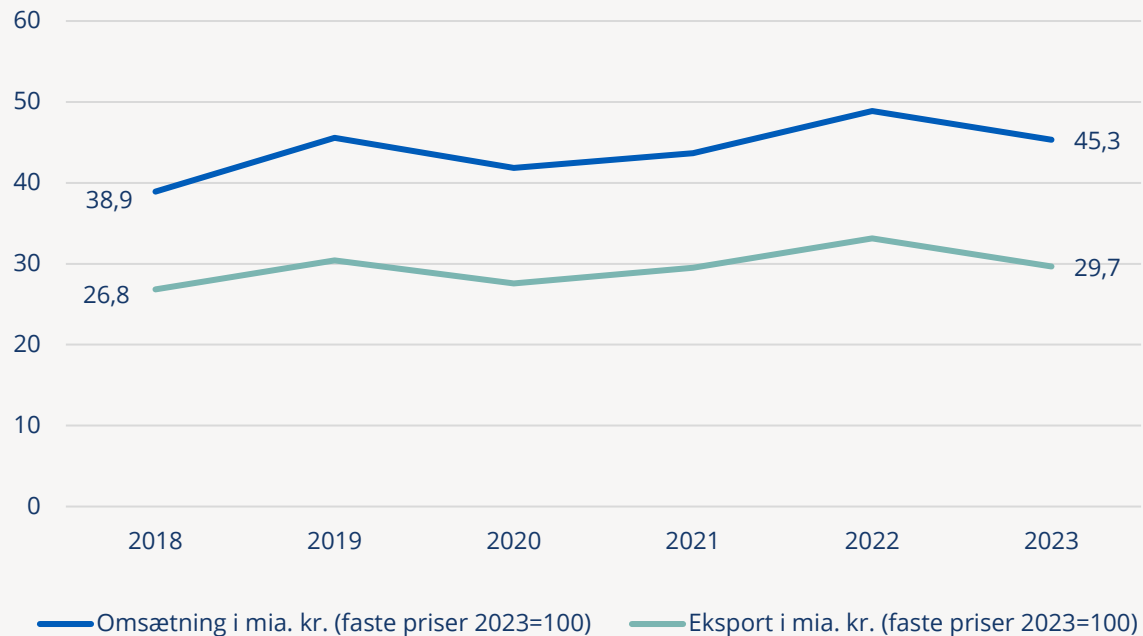
Lille fald i eksportværdien i Ikast-Brande, der er høj i national målestok

Mens analysen på forrige side gav et billede af hvor mange virksomheder, der eksporterer, giver figurerne neden for et overblik over udviklingen i den samlede eksportværdi blandt virksomheder, der afsætter uden for landets grænser. Samtidig viser figur 5.5 udviklingen i den samlede omsætning blandt virksomheder med eksport.

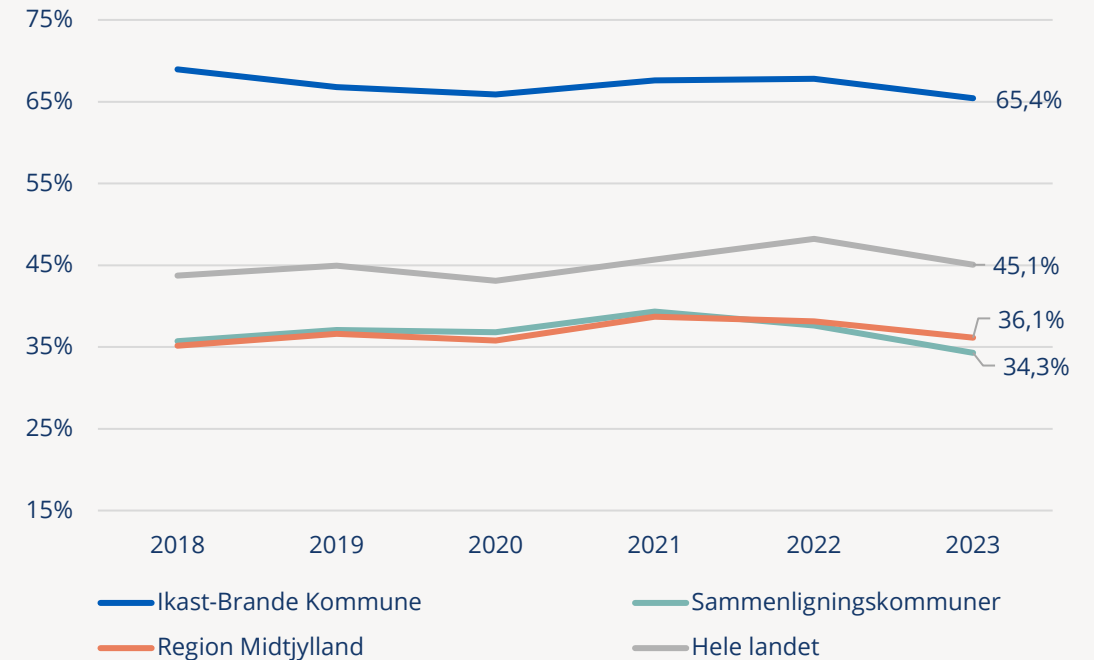
Det fremgår, at den samlede eksportværdi i Ikast-Brande Kommune toppede i 2022, hvor den udgjorde ca. 33 mia. kr. Både eksport og omsætning faldt i 2023 i kommunens eksporterende virksomheder. Det samme mønster gør sig gældende på landsplan, hvor eksporten også faldt i 2023.

Figur 5.6 viser, at eksportens andel af omsætningen ligger på ca. 65 pct., hvilket er meget højere end i resten af regionen og landet som helhed, selv om andelen er faldet en smule.

Figur 5.5. Udvikling i samlet omsætning og eksport blandt eksporterende virksomheder i Ikast-Brande Kommune, mia. kr., 2018-23

Figur 5.6. Udvikling i eksportens andel af omsætningen i eksporterende virksomheder, 2018-23

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

6

Udvalgte initiativer

De midtjyske kommuner har iværksat mange initiativer, der har til formål at stimulere den lokale erhvervsudvikling på de områder, der er gennemgået i denne rapport.

Dette sidste afsnit beskriver helt nye eller virkningsfulde indsatser, som kommunen har gennemført eller finansieret, og som kan være til inspiration for andre midtjyske kommuner.

Iværksætterindsats – fokus på at få flere iværksættere

Med henblik på at inspirere flere til at starte virksomhed og sikre at flere får adgang til iværksættervejledning igangsatte Erhvervsrådet Herning & Ikast-Brande i slutningen af 2024 en ekstra indsats for at styrke den lokale synlighed i hele Ikast-Brande kommune. Der tilbydes derfor nu mulighed for at få gratis og uvildig vejledning hos lokale samarbejdspartnere rundt om i kommunen. Det foregår i de forskellige erhvervsparker og kontorfællesskaber rundt om i kommunen eller hos Erhvervsrådet. Dette gør vejledningstilbuddet mere fleksibelt og flere får mulighed for at gøre brug af det.

Derudover styrkes den generelle kommunikationen til indbyggere i Ikast-Brande kommune, for på den måde at inspirere og motivere flere til at starte egen virksomhed. Der arbejdes på at udvikle cases, der fortæller de gode historier om lokale iværksættere og selvstændige, ligesom der afholdes events – som årets iværksætterevent, der samler det lokale iværksætterøkosystem.

Som noget nyt er der i 2024 afholdt en temadag om iværksætteri i iværksætterhuset Innovatorium for gymnasieelever fra Ikast-Brande Gymnasium. Her mødtes gymnasieeleverne og erhvervslivet hinanden til gensidig inspiration. Der arbejdes på den måde med at opbygge et endnu tættere samarbejde med de lokale uddannelsesinstitutioner for at inspirere og gøre opmærksom på de forskellige muligheder, der findes indenfor erhvervsfremme.

For at kunne tage skridtet og starte egen virksomhed er det også væsentligt med lokale rollemøder og sparringspartnere/mentorer. Derfor har Erhvervsrådet samlet en flok lokale erhvervsfolk der ønsker at bidrage med deres historier og viden som mentorer for nystartede iværksættere.

Alle indsatserne er igangsat med henblik på at få flere til at starte virksomhed, og sikre at de får relevant sparring i den vigtige opstartsfasen.

Virksomhedernes grønne omstilling

Til at understøtte virksomheder i Ikast-Brande kommune i deres grønne omstilling tilbyder Ikast-Brande Kommune via Erhvervsrådet virksomhederne mulighed for uvildig sparring, formidler løbende information og ny viden på området samt facilitere samarbejde og videndeling mellem virksomheder.

Dette skal medvirke til at understøtte virksomhederne i at reducere CO₂-udledningen i overensstemmelse med Kommunes klimaplan og samtidig skabe nye erhvervsmuligheder. Mange virksomheder oplever stigende krav til bæredygtighed fra lovgivning, kunder og medarbejdere. Der eksisterer støttemuligheder og ekspertrådgivning, men virksomhederne har behov for viden og vejledning til at udnytte disse.

Målgruppen er virksomheder i Ikast-Brande Kommune på tværs af brancher og modenhedsniveau i forhold til den grønne omstilling.

Indsatsen har været delt op i tre hovedindsatser: Den enkelte virksomheds grønne udviklingsrejse, samarbejder på tværs af virksomheder og kommunikation og events.

35 virksomheder har fået direkte hjælp til deres grønne omstilling og i forhold til samarbejder på tværs er der igangsat tre spor indenfor produktion, energi- og ressourcesamarbejde og kompetenceudvikling.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Udgivet af Erhvervshus Midtjylland
Udarbejdet i samarbejde med IRIS Group